

Helena Kekkonen

XV Meeting in Finland

— Rauhaan valmistautuminen

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön vuosittaiseen Meeting in Finland-seminaariin Murikassa kesäkuun toisella viikolla kokoontui tänä vuonna 85 aikuiskasvattajaa 21 maasta käsittelemään aiheetta ”Valmistautuminen rauhaan”. Ulkomaisista osanottajista 12 oli sosialistisista maista, 11 kehitysmaista ja 19 läntisistä teollisuusmaista. Muut mukana olleet olivat suomalaisia — joukossa 6 tulkkia, jotka huolehtivat simultaanikäännoksistä englannin-, venäjän-, saksan- ja suomenkielellä sekä tulkinnasta puolaksi, unkariksi ja ruotsiksi. Tämä kielen monilukuisuus on muodostunut Meeting-seminaarille tunnusomaiseksi. Toisaalta se rikastuttaa seminaaria, toisaalta taas hidastaa välitöntä kanssakäymistä. Kuten monissa aiemmissa tapaamisissa yhteisymmärrys ja yhteistyö virisivät kuitenkin viikon kuluessa.

Vuosittain toistuvan seminaarin valmistelu ja totutus ovat raskasta ja varsin haastavaa työtä, sillä osallistujajoukko on mitä heterogeenisin, seminaariin kohdistetut odotukset ja toiveet poikkeavat suuresti toisistaan. Eräänä pienenä esimerkkinä mainittakoon luentojen ja ryhmätöiden keskinäisen suhteen sovitaminen sellaiseksi, että se miellyttää kaikkia. Toistuvasti seminaarissa tulee esiin toivomus ryhmätöajan lisäämisestä tai vähentämisestä. Edellisessä tapauksessa osanottajat toivovat, että runsaasti aikaa käytetään pienryhmäkeskusteluihin. Jälkimmäisessä tapauksessa taas halutaan ryhmätöskentelyn ohessa myös tutustua toisiin osanottajiin ja heidän mielipiteisiinsä yhteiskeskustelun avulla —

onhan osallistujajoukossa säännöllisesti sekä kaukaisten kehitysmaiden edustajia että toisaalta sosialistimaiden runsas edustus, mikä ei ole kovinkaan tavallista länsimaaisissa aikuiskasvatusseminaareissa. Luentojen, ryhmätöiden ja yhteiskeskustelujen suhde seminaarissa on näin jatkuva ongelma, jota tuskin saadaankaan kaikkia tyydyttävällä tavalla ratkaistuksi.

Meeting-seminaarin tunnuspiirteitä

Viidentoista vuoden kokemusten ja tietojen kokeilujen jälkeen voidaan todeta, että seminaarille on muotoutunut eräitä ominaispiirteitä. Tavoitteena on ensinnäkin ollut harjoitella käytännössä kansainvälistä yhteistyötä ja lisätä keskinäistä ymmärtämystä. Tämä saattaa kuulostaa yksinkertaiselta. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että todelliseen yhteisymmärrykseen päästään kansainvälisissä seminaareissa varsin harvoin. Pinnallisessa vuorovaikutuksessa kyllä onnistutaan — voidaan viettää viikko tai kaksi miellyttävästi seurustellen ja vaikeita asioita välttämällä, mutta jos halutaan päästä konkreettisiin tuloksiin ja vaikkapa yksimielisesti hyväksytyyn loppuasiakirjaan, ollaan huomattavasti vaativamman tehtävän edessä. Onnistuminen siinä edellyttää alusta pitäen käsitteiden selkiinnyttämistä, pitkällistä erilaisten mielipiteiden kuuntelua sekä syvällistä perehtymistä toisten käsityksiin, valmiutta kompromissien tekoon ja omien uskomusten tarkistamiseen sekä myös kykyä ottaa työskentelyssä kokonaisuus huomioon. Kun osanottajat edustavat

maapallon eri alueita, on tehtävässä onnistuminen kaikkea muuta kuin helppoa. Onnistumista vaikeuttavat historialliset ja kulttuuritaustat, erilainen kieli, eri arvomaailmat sekä lopulta myös osallistujien pelko siitä, että he ovat järjestönsä tai maansa edustajina vastuussa päättäjille seminaarissa tekemästään työstä. Meeting in Finland-seminaarissa onkin pyritty korostamaan itsekunkin henkilökohtaista vastuuta sekä yritetty kaikin mahdollisin keinoin luoda seminaariin avoin, luottamuksellinen ja lämmin ilmapiiri. Vasta tällaisessa ympäristössä kansainvälinen kanssakäymisen ja aidon yhteisymmärryksen on todettu syntyvän.

Toisena tunnuspiirteenä, joka on myöskin kehittynyt osanottajien toivomusten ja saatujen myönteisten kokemusten pohjalta, voidaan mainita rauhankysymysten sekä rauhankasvatuksen ja aikuiskasvatuksen keskinäisten yhteyksien pohtiminen ja näiden yhteyksien edelleen kehittäminen. Tähän ovat johtaneet toisaalta Suomen harvinaislaatuinen asema idän ja lännen, pohjoisen ja etelän aikuiskasvattajien yhteen koajana ja toisaalta ne perinteet, joita Suomella rauhankasvatuksen alalla on. Ulkomaiset osanottajat edellyttävät, että joka kerta rauhankasvatuksen jotakin puolta tai sisältöaluetta käsitellään seminaarin varsinaisen teeman yhteydessä tai siihen oleellisesti kuuluvana osana.

Rauhankasvatuksen käsittely on tuonut seminaariin syvyyttä. Aikuiskasvattajat ovat yleisesti hyväksyneet rauhan määritelmäksi käsitteen ”positiivinen rauha”,

jonka mukaan rauha on paitsi aseellisen myös rakenteellisen väkivallan poissaoloa. Tällöin rauhan ja rauhankasvatuksen pohtiminen tuo väistämättä mukaan maailman suuret ongelmat kuten nälän, rotusorron, ihmisoikeuksien puuttomisen, työttömyyden, ydinsodan uhan jne. Meeting in Finland-seminaareissa on todettu, ettei aikuiskasvatus ole tämän päivän maailmassa näistä kysymyksistä irrallaan; aikuiskasvattajien velvollisuus on ottaa käsiteltäväksi rakenteellisen väkivallan ja sodanuhan ongelmia tavanomaisen aikuiskasvatuksen yhteydessä. Meeting-seminaarien julkilausumat ovat osoitus siitä huolesta ja vastuusta, jota osanottajat ovat näissä asioissa kokeneet.

Kolmantena Meeting-seminaareille leimallisena piirteenä voidaan pitää niiden runsasta taideohjelmaa. Tässä mielessä seminaari poikkeaa huomattavasti muista vastaavista kansainvälisistä tilaisuuksista. Taiteen mukaan ottaminen perustuu tietoiseen harkintaan ja määrättyihin tavoitteisiin.

Taiteen mahdollisuudet

Vuosikymmen sitten kussakin Meeting-seminaarissa pyrittiin esittelemään jotakin suomalaisen taiteen lajia. Näin haluttiin tehdä kulttuuriamme tunnetuksi muuallakin. Pian tähän liitettiin rauhanteema: perinteisistä suomalaisista taidemuodoista pyrittiin etsimään rauhaa ja kansainvälistä ymmärtämystä edistäviä aineksia. Esimerkiksi teatteriohjaaja Paavo Liski on esittänyt suomalaisessa kansanrunoudessa ilmenevää rauhantahtoisuutta, taiteilija Tapio Tapiovaara rauhanteemaa maalaustaiteessa, säveltäjä Kaj Chydenius suomalaisen rauhanlaulun historiaa ja nykypäivää, kirjailijat Aku-Kimmo Ripatti ja Väinö Kirstinä kirjallisuutta yhteiskunnan kuvastajana jne. Seminarin osanottajilta saatu palaute on osoittanut, että mai-

nitut esitykset ovat jääneet mieliin ja vaikuttaneet pysyvämmin ja syvemmin kuin varsinaiset seminaariluennot ja -alustukset. Taiteen osuutta lisättiin ottamalla mukaan erilaisia iltaesityksiä: runoja, tansseja, näytelmiä ja lauluja. Tällä on ollut vaikutusta ilmapiiriin: tunnelma on vapautunut ja tullut välittömämmäksi. Taideesityksiä on ymmärretty yhteisesti, yli kielimuuriinkin, mikä puolestaan on heijastunut ryhmätyöskentelyssä ja keskusteluissa vapautuneisuutena ja osallistumisrohkeutena. Taide toimii siis osanottajien välisen kanssakäymisen edistäjänä, *sosiaalisessa tehtävässä*. On syntynyt ”Murikan henki”.

Taiteen määrää ja laatua suunniteltaessa on nojauduttu rauhantutkijoiden toteamukseen, jonka mukaan kaikissa tapauksissa pelkkä tiedon jakaminen ei ole johtanut käytännössä toivottuihin tuloksiin. Esimerkiksi Vilho Harleen aseidenriisuntaa koskevan tutkimuksen mukaan ihmisillä maassamme on varsin runsaasti tietoa kilpavarustelusta ja aseidenriisuntavotteluista, mutta tämä tieto ei ole muuttanut asenteita myönteisiksi eikä johtanut konkreettisiin toimiin aseiden vähentämiseksi. Teoriassa lähes kaikki ihmiset osoittautuvat rauhantahtoisiksi, mutta kysyttäessä henkilökohtaista mielipidettä aseiden vähentämisestä tai niiden määrän jädäyttämisestä nykyiselleen vain pieni osa ihmisistä oli siihen halukas. Todelliseen aseidenriisuntaan pääsemiseksi tarvitaan asenteiden ja uskomusten muutoksia, korostavat rauhantutkijat (Harle, Varis).

Taidetta käyttämällä on mahdollista yrittää vaikuttaa asenteisiin, koska sen välityksellä ihminen kokee asiat ei vain järjellään vaan myös tunteellaan ja siten koko persoonallisuudellaan. Taide on tunteiden kieltä, on sanottu. Sen kautta ihminen voi nähdä jotkut asiat, joita hän on pitä-

nyt arkipäiväisinä tai tavanomaisena informaationa, uusien silmin. Hän voi kokea ne uudella tavalla. Taide saattaa rajata näkökulmaa, mutta se osoittaa syvemmin jotain erityistä. Se saa asiat ”elämään”, tulemaan havainnollisemmiksi ja läheisemmiksi ihmiselle. Esimerkiksi hyvän taideteoksen avulla ihminen voi samastua sodasta, rotusorrosta tai nälästä kärsivään lähimmäiseensä syvemmin kuin olisi mahdollista pelkän tiedon omaksumisen kautta. Täten empatian kykyä lisätesään taide toimii herkistäjänä, *elävöittävässä tehtävässä*.

Taiteen on todettu antavan virikkeitä, toimivan mielikuvituksen rikastajana. Mielikuvat ovat puolestaan yhteydessä ajatteluun: mitä parempi mielikuvien muodostamiskyky ihmisellä on, sitä monipuolisemmin ja laaja-alaisemmin hän ajattelee. Taide ei siis vaikuta yksinomaan tunteeseen, vaan sillä on tärkeä ajattelua kehittävä ja informatiivinen tehtävä. Taiteentutkija Eeva-Maija Viljo puhuu ”esteettisestä tiedosta”, jonka välittäminen on taiteen tavoite yhtä hyvin kuin esteettinen havainnointikin. Taide on maailman ja todellisuuden kuvausta, vaikkakin eri tavalla kuin ns. tieteellinen tiedonvälitys. Taiteen kokemisessa ihminen käyttää mielikuvitustaan ja tunnetaan; näin esteettinen tieto tulee lähemmäs ihmisen omaa tajuntaa, jolloin se myös vaikuttaa hänen toimintaansa. ”Ilman emotionaalista suhdetta todellisuuteen ei voi olla siihen kohdistunutta toimintaa” (E-M. Viljo). Toisin sanoen: tieto sisäistyy ja johtaa toimintaan. Taiteen tehtävä on sekä *informatiivinen* että aktivoiva.

Rauhankasvatuksen yhteydessä taiteella on oma merkityksensä. Tutkija, neurofysiologi Matti Bergström on muokkaan aivoilla on ”arvokapasiteettia”, mikä tarkoittaa kykyä punnita informaatioisältöjen arvoa ja valita runsaasta informaatiosta mielekäs tieto,

mikä puolestaan vaikuttaa käyttäytymiseen. Ellei ihmisellä ole kasvuvaiheessa mahdollisuutta harjaantua omakohtaisiin runsaisiin valintoihin hänen valintakykynsä jää kehittymättä; syntyy ”arvoinvalidi”, joka voi käyttää tietoa kylmästi, epäinhimillisesti ja arvovapaasti. Tästä on esimerkiksi aseellisuuden ja tuhoaseiden keksijöiden työssä kysymys. Taide puolestaan kehittää arvokapasiteettia vaikuttaessaan tunteeseen ja omakohtaisten valintojen suorittamiseen. Taide toimii *arvojen muotostamista*, moraalialia ja ihmisen kasvua edistävässä tehtävässä.

Lyhyessä kansainvälisessä seminaarissa taiteen merkitys on tietenkin varsin rajallinen. Meeting-seminaareissa on kuitenkin uskallettu kokeilla, varsinkin kun aikaisempi kokemus on osoittanut miten suurien vaikeuksien sekä käsitteellisten ja poliittisten ennakkoluulojen edessä ollaan ryhdyttäessä pohtimaan rauhan ja rauhankasvatuksen sisältöä. Taide on puhunut omalla tavallaan silloin kun muuta yhteistä kieltä ei ole löytynyt. Luentojen ja alustusten rinnalla laulut, runot, elokuvat ja kaunokirjallisuus ovat vaikuttaneet elävöittävästi ja laajentaneet näkökulmaa. Tämänvuotisessa seminaarissa taidetta käytettiin, voitaneen sanoa, vieläkin kokonaisvaltaisemmin.

XV MEETING in Finland

Seminaarin tavoiteena oli

- keskustella aikuiskasvatuksen roolista valmistauduttaessa rauhaan ja rauhan kulttuuriin
- lisätä taiteen avulla keskinäistä yhteisymmärrystä eri kulttuureista tulevien osanottajien välillä ja siten helpottaa keskustelua rauhan ja aseidenriisuntakasvatuksesta
- aktivoida aikuiskasvattajia toimintaan kansainvälisen jännityksen lieventämiseksi sekä
- arvioida aikuiskasvattajien

kansainvälisen rauhankasvatusverkoston toimintaa ja suunnitella sen tulevaa työtä.

Taiteelle annettiin siis tässä seminaarissa tavallista suurempi osuus. Ennen virallisen ohjelman aloittamista, edellisenä iltana, vierailtiin tanssiteatteri Raatikon seminaaria varten suunnittelemassa esityksessä: taiteilijat tanssivat sikermän suomalaista kansanelämää kuvaavia tansseja sekä Cayda-puu-tanssin, joka kuvaa kolmen eri-ikäisen naisen kohtaloa Vietnamin keskellä sodan julmuutta ja väkivaltaisuutta. ”Tanssin tehtävä on palvella taiteista suurinta — elämää”, julistavat tanssijat esitteessään. Esitys oli vaikuttava, se avasi yhden näkökulman sodan ja rauhan kysymyksiin ja muodosti siten hyvän pohjan viikon kestäneelle seminaarityöskentelylle. Muiden iltojen esitykset, rauhanlaulut, -runot ja lyhyet elokuvat, täydensivät kunkin päivän sanallisia esityksiä ja keskusteluita.

Taidetta tiedon välittäjänä ja aktivoijana käytettiin seminaarissa ensi kertaa siten, että kolmena päivänä luento tai alustus korvattiin pitkällä taidefilmiesityksellä. Näiden ongelmat tuotiin esille intialaisen ohjaajan Satyajit Ray'n Kaukainen jyrinä -elokuvan välityksellä, rakenteellista väkivaltaa käsiteltiin turkkilaisen Yilmez Guney'n You (Tie) avulla ja kolonialismia tarkasteltiin Fons Rademakersin Max Havelaar -filmin pohjalta. Kaikki kolme elokuvaa ovat tarkoitettu nykypäivän ihmiselle, ja ne osoittavat katsojilleen kysymyksiä, sillä ne ovat traagista ja siten suorastaan tuskallista katsottavaa.

”Suuret taiteilijat eivät kuvaa maailman kärsimyksiä koristellen, eivät kaunistele tuskan ääniä, he ovat itse tätä kärsimystä ja tuskaa”, sanoo Jevgeni Jevtušenko eräässä esseessään. Tämä tuska koskettaa myös taiteen kokijaa.

Rauha, rakenteellinen väkivalta ja kasvatus

Filmien herättämiin kysymyksiin vastasivat ja niiden antamaa kuvaa täydensivät kehitysmaiden edustajat seminaarissa. Chilen ihmisoikeuskomission sihteeri, 6 kk vankeudessa ihmisoikeustoimintansa vuoksi istunut German Molina, Kansainvälisen aikuiskasvatusliiton vt. pääsihteeri, tansanalainen Yusuf Kassam ja namibialainen pakolaissairaalan ylilääkäri Nickey Iambo olivat yksimielisiä siitä, että nykyinen kansainvälinen talousjärjestys on kohtuuton ja epäoikeudenmukainen ja että sitä jatkuvasti ylläpidettäessä on maailman enemmistön ääni jätetty huomioonottamatta. Kehitysmaat eivät odota armelaisuutta vaan oikeutettuja rakenteellisia muutoksia mm. kauppasuhteisiin. Kehitysmaat ovat yrittäneet saada näitä muutoksia aikaan esim. osallistumalla yli kymmenen vuoden ajan väsyttäviin ja turhauttaviin neuvotteluihin. Yhteisymmärrystä rikkaiden maiden kanssa ei siltikään ole syntynyt. Kuitenkin pitkällä tähtäyksellä teollistuneiden maiden hyvinvointi on riippuvainen kehitysmaiden talouden elpymisestä. Muutokseen pyrittäessä aikuiskasvatuksella on merkittävä tehtävä. Sen tulee vaikuttaa yleiseen mieliteeseen ja saada kansalaiset myötmielisiksi maailmassa vallitsevan eriarvoisuuden vähentämiseen tähtääville toimille.

Muutosta vaati alustuksessaan German Molina. Hänen mukaansa tie, jolla rauhaa rakennetaan, kulkee pois päin kansojenvälisestä sorrosta, ylivalta pyrkimyksistä ja riistoista ja kohti inhimillisyyden voittoja yksilö- ja yhteisötasolla. ”Rauha on löydettävissä siellä missä kansat omasta kulttuuri-identiteetistään käsin vapaasti päättävät oikeudenmukaisuuteen pohjautuvan yhteiskuntajärjestyksen ylläpitämisestä, sellaisen jär-

stasyksen, joka perustuu kaikkien yhteiskunnan jäsenten yhtäläiseen oikeuteen ottaa vastuuta yhteisestä tulevaisuudesta”, sanoi German Molina.

Muutosvaatimukseen yhtyi myös Solomon Mahlangu Freedom College'n johtaja, etelä-afrikkalainen Mohammed Tikly, joka on elänyt maanpaossa lähes 20 vuotta. Tikly totesi:

”Aikuiskasvatuksella on ratkaiseva osuus taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen edistämisessä”. Hän vetosi: ”in kehittyneiden maiden aikuiskasvattajiin, jotta nämä turvaisivat huolta maailman tilanteesta ja osallistuisivat aktiivisesti sen muuttamiseen. ”Tarvitsemme yhteistyötä kehitysmaiden ja kehittyneiden maiden aikuiskasvattajien välillä. Aikuisten ja aikuiskasvattajien teollistuneissa maissa tulisi tietää enemmän kehitysmaiden ongelmista ja niiden vapautusliikkeiden toiminnasta. Tarvitsemme konkreettista apua sekä kasvatustyössämme että pyrkimyksissämme inhimillisten olosuhteiden luomiseksi kansallemme”, Tikly totesi.

Solomon Mahlangu Freedom College on Etelä-Afrikan vapautusliikkeen, ANC:n (African National Congress) pakolaislapsille ja -nuorille perustama koulu, joka toimii Morogorossa, Tansaniassa. Mohammed Tiklyn mukaan ANC panee suuren painon kasvatustoimintaan pyrkinessään rotusorron poistamiseen. ANC ei hyväksy epäoikeudenmukaista ja erottelevaa bantu-kasvatusta, jollaista Etelä-Afrikassa annetaan värillisille, vaan halua luoda uudenlaisen, demokraattisuuden ja tasa-arvoon perustuvan koulutusjärjestelmän kaikille lapsille. ANC:n koulussa on tarkoitus kasvattaa ”uusia ihmisiä”, tiedostavia ja kypsiä persoonallisuuksia, jotka aikanaan kykenevät ammattitaitoisina ja pätevinä kansalaisina rakentamaan oikeudenmukaiset olosuhteet Etelä-

Afrikkaan yhtä hyvin mustille kuin valkoisillekin. Tämän vuoksi koulutusohjelmaan kuuluu myös rauhankasvatus, jota Tikly ja koulun opettajakunta parhaillaan kehittävät. Se sisältää mm. kilpavarustelun ja sen seurausten selvittämistä, rauhan ja aseidenriisun välisten yhteyksien pohtimista, perehtymistä käsitteisiin ”kansallinen turvallisuus”, ”yhteinen turvallisuus” ja ”rauhanomainen rinnakkaiselo” sekä monikansallisten yhtiöiden toimintaan jne. Toteutuksessa käytetään läpäisyperiaatetta ja Freiren pedagogiikkaa. Kokeusten vaihtoa ja kirjallista apua opetuksessa kuitenkin Tiklyn mukaan vielä tarvitaan.

Seminaarin tulokset

Elokuvat, muut taide-esitykset, luennot ja alustukset herättivät tavallista aktiivisemmän keskustelun sekä yhteisesti että pienryhmissä. Keskustelut johtivat myös toimintaan. Ensimmäistä kertaa seminaarin historiassa sen osanottajat nyt osallistuivat kehitysmaiden yhteistyöprojektiin keräämällä keskuudestaan melkoisen summan Nickey Iyambon edustamalle pakolaisleirin sairaalalle Angolassa. Julkilausumaan, joka hyväksyttiin yksimielisesti, otettiin mukaan vetoamus vapautusliikkeiden toiminnan tukemisesta.

Varsin konkreettisia ehdotuksia saatiin pienryhmien työn tuloksena. Esitykset käsiteltiin ja hyväksyttiin yhteisessä loppuistunnossa. Vuoden 1981 Meeting-seminaarissa perustettua rauhankasvatusverkostoa, joka rakentuu yksilöjänsä pohjalle ja pyrkii olemaan mahdollisimman epäbyrokraattinen luonteeltaan, pidettiin erittäin tärkeänä kansainvälisen yhteistyön kanavana. Verkoston toimintaan toivottiinkin lisää varoja. Erityisen merkittävänä tiedottajana rauhankasvatuksen alalla pidettiin verkoston julkaisemaa Peace Newslet-

ter/Rauhankirje-lehteä.

Osanottajat toivoivat, että lehden painosmäärää voidaan lisätä ja että sitä voidaan kääntää uusille kielille — ennen muuta venäjäksi. Verkoston jäseniä velvoitettiin tutkimaan omissa maissaan mahdollisuuksia alueellisen toiminnan kehittämiseen mm. käyttämällä verkoston jo olemassa olevia työryhmiä hyväksi.

Meeting in Finland-seminaareja pidettiin rauhankasvatusverkoston eräänä merkittävänä toimintamuotona. Osanottajat totesivat, että seminaarilla on suuri tehtävä idän ja lännen, pohjoisen ja etelän aikuiskasvattajien yhteensaattajana ja avoimen keskustelun aikaansaajana. Seminaareissa vallitseva yhteistyölle myönteinen henki on auttanut — ja auttaa — konkreettisiin tuloksiin pyrkimisessä. Kehitysmaiden osanottajien mukanaoloa joka vuosi pidettiin niin tärkeänä, että osallistumiseen liittyvät taloudelliset ongelmat olisi saatava ratkaistuksi esimerkiksi kansainvälisten järjestöjen, kuten Unescon tuella. USA:n ja Neuvostoliiton aikuiskasvattajien tapaamisten laajentamista ja yhteistyön pikaista tehostamista toivottiin myös.

Lukuisia muita käytännön ehdotuksia ja esityksiä aikuiskasvattajille tuotiin esiin ryhmätyössä ja myös yhteisesti hyväksyttiin. Kun seminaaria tarkastellaan kokonaisuutena, voidaan sanoa, että siinä korostui toisaalta luottamus aikuiskasvatuksen mahdollisuuksiin ja toisaalta tietoisuus aikuiskasvattajan suuresta tehtävästä maailman muuttamisessa oikeudenmukaisemmaksi sekä positiivisen rauhan saavuttamiseksi tehtävässä työssä. Osanottajat totesivat, että tilaisuuksia ja mahdollisuuksia aktiiviseen rauhankasvatukseen ja solidaariseen toimintaan löytyy jokaiselle aikuiskasvattajalle, joka ei halua paeta maailmanlaajuista kansalaisvastuutaan.

Kirjallisuutta

Else Fricke, Werner Fricke, Manfred Schönwälder, Barbara Stiegler (Forschungsinstitut der Friedrich-Ebert-Stiftung): Qualifikation und Beteiligung. Das "Peiner Modell". Schriftenreihe "Humanisierung des Arbeitslebens" Band 12. Campus Verlag, Frankfurt/New York 1981.

Tämän tutkimuksen tekee kiinnostavaksi tapa, jolla se yhdistää toisiinsa tutkimuksen ja koulutuksen. Ulkoisen rinnakkaisuuden tai peräkkäisyyden asemasta koulutus on tässä tapauksessa tiedonhankinnan välttämätön muoto ja kääntäen — koulutus ja oppiminen tapahtuvat tutkimalla.

Kyseessä on *toimintatutkimus* joka poikkeaa sekä tavanomaisesta kvalifikaatiotutkimuksesta että tavanomaisesta työelämän aikuis-koulutuksesta. Perinteinen kvalifikaatiotutkimus — ellei

se pidä työntekijöiden ammatin pätevyyden kehittämistä teknisistä ja/tai yhteiskunnallisista syistä johtuen (kapitalismissa) suorastaan mahdotomana ja mielettömänä — näkee koulutuksen alueen alkavan vasta siitä mihin tutkimus loppuu. Koulutus on tällöin tutkimuksen paljastaman, yleensä kvalifikaatioiden alenemiseksi nähdyin yhteiskunnallisen todellisuuden 'vastakohta', kompensatio, jolle itse todellisuus ei tarjoa juurikaan positiivista perustaa (esim. Mickler ym. 1977 II, 522). Vastaavasti täydennyskoulutus saatetaan nähdä koulutettavien työntekijöiden työprosessien tutkimuksesta riippumattomana toimintana. Fricken ym. tutkimus pyrkii ylittämään tämän kuulun samansuuntaisin ajatuksin, joita on esitetty myös tämän lehdän palstoilla käydyssä keskustelussa (ks. Virkkunen ja Toikka 1982).

Tutkimuksen kohteena on metallialan yrityksen ruuveja valmistava osasto. Työ on no-

peatahtista, yleinen kappale-aika 5—10 sekuntia. Työ on sisältököyhää, mutta vaatii jatkuvaa rutiinimaista tarkkaavaisuutta. Ympäristökuormitus (melu, öljysumu, koneiden puutteellinen suojaus) on suuri. Työnjako on jäykkä ja työnjohtotyölii auto-ritaarinen. Työilmapiiri on kireä, työntekijät eristyneitä, sairastavuus ja vaihtuvuus korkeita (46—83). Toisin sanoen: kyseessä on tavanomaisen kvalifikaatiokäsitteksen mukaan erittäin dekalivoitunut ja vieraantunut, 'tayloristinen' työ, eräänlainen kapitalistisen työprosessin pelkistetty malli. Paradoksaalista kenties, mutta juuri tapauksen äärimmäisluonne antaa sille yleisempää merkitystä: jos tässä tapauksessa työprosessin ja työntekijöiden kvalifikaatioiden kehittämisessä voidaan saavuttaa positiivisia tuloksia, niin missä tapauksessa ei.

Fricken ym. mukaan työprosessin karu ilmiö ei kerro koko totuutta työntekijöiden kvalifikaatioista. Kvalifikaatiot määritellään toimintakyvyksi ja ne voivat näin ollen

Seminaarin loppuraporttia "Preparation for Peace" saa tilata VSY:stä os. Hietalahdenkatu 8 A 21, 00180 Helsinki 21. Hinta 10 mk (sisältää postikulut).

Seminaari antoi yksimielisesti seuraavan julkilausuman:

Murikan julistus

"Me aikuiskasvattajat 21 maasta, jotka olemme kokoontuneet Murikan kansanopistoon, Teiskoon vuotuisen Meitin in Finland-seminaariin (Tämän vuoden teema: Valmistautuminen rauhaan), olemme

tietoisia siitä, että aikuiskasvat-tajien tulee sitoutua toteuttamaan elinikäistä kasvatusta maailmas-sa, jossa 650 miljardia USA:n dollaria vuodessa käytetään aseisiin ja lukutaidottomia aikuisia on 900 miljoonaa.

Olemme huolestuneita siitä, et-

tä alistamisen teknologia kaikki-alla maailmassa ja vallitseva kansainvälinen talousjärjestys uhkaavat yhä enemmän ja enemmän pyrkimyksiämme edistää ihmisen persoonallisuuden kehitystä ja perusvapauksien kunnioitusta YK:n ihmisoikeuksien julistuksen mukaisesti.

Tämän johdosta haastamme kaikki aikuiskasvattajat, joiden määrä on useita miljoonia, yhteiseen toimintaan varustelukulvan pysäyttämiseksi. Meidän tulee vaatia, että aseisiin käytettävät huomattavat voimavarat suunnataan

1. Edistämään aikuisten luku-taidon saavuttamista ja kansainvälistä ymmärtä-mystä.
2. Tyydyttämään sellaisia ihmisen perustarpeita kuin terveydenhuolto sekä pois-tamaan köyhyys ja työttö-myys.

3. Luomaan kaikkiin maihin olosuhteet, joissa perusoi-keudet ja -vapaudet voidaan täysimittaisesti toteuttaa. Vaadimme — käsiteltävämme erityisesti tätä aihetta kokouksessamme — että voimavaroja suunnataan myös Afrikan yhtenäisyys-järjestön tunnustamien vapautusliikkeiden tukemiseen niiden pyrkimyksissä saavuttaa itsenäisyysoi-keus ja kansallinen riippu-mattomuus, sekä

4. Kasvattamaan tietoisuutta maailmassa vallitsevista epäoikeudenmukaisista talous-suhteista ja tukemaan YK:ta sen työssä uuden kansainvälisen taloudellisen järjestöksen toteuttamiseksi."

Murikassa 18.6.1983

Rauhansymposiumin osanottajat